

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

2025 ж. «30» тамыз – «02» қыркүйек күндеріне арналған

**Қазақстан Республикасының таулы аймақтары бойынша жауын-шашындық генезисі
бар сел қаупінің күнделікті бюллетені №83**

(Бюллетеньнің қолданылу мерзімі: 2025 жылғы 29 тамыз сағат 20:00-ден 02 қыркүйек сағат 20:00-ге дейін)

құрастырылған күні: 29.08.2025 ж.

Мекен жайы: Алматы қ., Абай көшесі, 32
Астана қ., Мәңгілік ел,

Сел үдерістерін зерттеу және
селді болжау басқармасының
басшысы:

Яфязова Р.

тел.: 8(727) 267-53-38

e-mail: seli@meteo.kz

Кезекші синоптик:

Тойшыманова А.

тел.: 8(7172) 79-83-75

e-mail: ukpp@meteo.kz

2025 жылғы «30» тамыздан – «02» қыркүйекке
Қазақстан Республикасының аумағы бойынша жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы Кеңес беру

Облыстар	Сел қауіп бар аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Қар дақтары 4000 м жуық және одан жоғары жатыр. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 4750 м биіктікте болды. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,5-1,1 °С өсті, биік таулы аймағында 1,8 °С. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм). Іле Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Кіші Алматы және Үлкен Алматы өзендері алаптары үшін, сел қалыптастырушы факторлардың критериалды мәндеріне жеткен кезде, дауылды ескерту берілетін болады. Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз.
	Күнгей Алатауы	Қар дақтары 4000 м жуық және одан жоғары жатыр. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,9 °С өсті. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм). Қарқынды ұзаққа созылған жауын-шашын кезінде Күнгей Алатауында селдердің қалыптасуы мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
	Теріскей Алатау	Қар дақтары 4000 м биіктіктен жоғары жатыр. Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,7 °С өсті. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм). Қарқынды ұзаққа созылған жауын-шашын кезінде Теріскей Алатауында селдердің қалыптасуы мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Жетісу	Жетісу Алатауы	Қар дақтары 4000 м жуық және одан жоғары жатыр. Жетісу Алатауының солтүстік-батыс бөлігінде орташа тәуліктік ауа температурасы 1,6 °С өсті; батыс бөлігінде 1,3 °С. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 1, 2 қыркүйекте жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Қар дақтары 4000 м жуық және одан жоғары жатыр. Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,1 °С өсті. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 1, 2 қыркүйекте жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Талас Алатауы	

Түркістан	Талас Алатауы	Қар дақтары 4000 м биіктіктен жоғары жатыр. Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,1 °С өсті. Өзендердегі су деңгейінің айтарлықтай өсуі байқалмайды. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда күндіз жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 1, 2 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,1 °С төмендеді. 30, 31 тамызда, 1, 2 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	Орташа тәуліктік ауа температурасы 0,1 °С өсті. 30 тамызда кей жерлерде жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 1 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-15 мм). Тарбағатайда қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 2 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Қар дақтары 3500 м жуық және одан жоғары жатыр. Орташа тәуліктік ауа температурасы 1,1 °С өсті. 30 тамызда кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм). Сауыр тауында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 1, 2 қыркүйекте (жаңбыр, қар 1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Қазақстандық Алтай	Қар дақтары 2500 м жуық және одан жоғары жатыр. Қазақстандық Алтайдың солтүстік-батыс бөлігінде орташа тәуліктік ауа температурасы 0,1 °С төмендеді; оңтүстік-шығыс бөлігінде 0,9 °С. 30 тамызда кей жерлерде жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм). Қазақстанның Алтай тауларында қарқынды ұзақ жауын-шашын түскенде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 1, 2 қыркүйекте (жаңбыр, қар 1-5 мм). Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі (1 Қосымша)

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (2 Қосымша)

Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 30 мм (өте қатты жаңбыр) немесе нақты жауған сұйық жауын-шашын мөлшері ≥ 40 мм	Халық пен шаруашылық нысандары үшін үлкен қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының жоғары мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Халық пен шаруашылық объектілері үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдары мен халықты хабардар ету.
	Маусымдық қар сызығы жайғасуының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының салыстырмалы түрде төмен мәндері; болжамды сұйық жауын-шашын мөлшері 15-29 мм (қатты жаңбыр)	Төмен таулы аймақта селдің пайда болу аймағында адамдар үшін потенциалды қауіп	Мемлекеттік басқару органдарына және халыққа хабарлау.
	Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның болмауы.	Қауіптілік жоқ	Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу

Ақпаратты пайдалану кезінде "Қазгидромет" РМК-ға сілтеме міндетті

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға бару және онда болу жоспарланғанда, ауа райының өзгерістерін және дауылды ескертулерді бақылау қажет. Сел қауіпі туындаған жағдайда, сел қауіпі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау керек. Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.

2025 жылғы «30» тамызға
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы

Іле Алатау	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-шығыстан соғатын жел солтүстік-батыс бағытқа ауысады 9-14, күндіз екпіні 15-20, кей уақытта 25 м/с. 2000 м: ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 20-25 градус жылы. 3000 м: ауа температурасы түнде 6-11, күндіз 13-18 градус жылы.
Күнгей Алатау	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік бағытқа ауысады 9-14, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 13-18, күндіз 23-28 градус жылы.
Теріскей Алатау	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-шығыстан соғатын жел солтүстік-батыс бағытқа ауысады 9-14, күндіз екпіні 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 25-30 градус жылы.
Жетісу Алатау	Жауын-шашынсыз. Батыстан жел соғады, күші 9-14, екпіні 15-20, күндіз 23-28 м/с. 2000 м: ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 24-29 градус жылы. 3000 м: ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 19-24 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 26-31 градус жылы.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 26-31 градус жылы.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 23-28 градус жылы.
Өгем жотасы	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 11-16, күндіз 26-31 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Күндіз кей жерлерде шаңды дауыл. Оңтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 20-25 жылы, күндіз 35-40 градус қатты ыстық.
Сауыр	Кей жерлерде жаңбыр (1-3 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Оңтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, кей жерлерде 3, күндіз 20-25, кей жерлерде 12 градус жылы.
Тарбағатай	Кей жерлерде жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Оңтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20, екпіні 23 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, кей жерлерде 18, күндіз 20-25, кей жерлерде 28 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Кей жерлерде жаңбыр (1-12 мм), найзағай, күндіз бұршақ, дауыл. Оңтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 10-15, кей жерлерде 7, күндіз 23-28, кей жерлерде 20 градус жылы.

2025 жылғы «31 тамызға-02 қыркүйекке» арналған
ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам

Алматы: 31 тамызда-01 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм). 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-18 мм). Ауа температурасы 31 тамызда-02 қыркүйекте түнде 3-8 градус жылы, күндіз 12-17 градус жылы.

Жетісу: 31 тамызда-02 қыркүйекте жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Ауа температурасы 31 тамызда-02 қыркүйекте түнде 3-8 градус жылы, күндіз 14-19 градус жылы.

Жамбыл: 31 тамызда-02 қыркүйекте жаңбыр (1-3 мм), найзағай. Ауа температурасы 31 тамызда-02 қыркүйекте түнде 3-8 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы.

Түркістан: күндіз 31 тамызда жаңбыр (1-2 мм), найзағай, 01-02 қыркүйекте жаңбыр (1-2 мм), найзағай. Ауа температурасы 31 тамыз-01 қыркүйекте түнде 8-13 градус жылы, 02 қыркүйекте 5-10 градус жылы, күндіз 18-23 градус жылы.

Маңғыстау: 31 тамызда-02 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Ауа температурасы 31 тамызда-02 қыркүйекте түнде 20-25 градус жылы, күндіз 28-33 градус жылы.

Абай: 31 тамызда-01 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-15 мм). 02 қыркүйекте жаңбыр (1-5 мм). Ауа температурасы түнде 31 тамызда 7-12 градус жылы, 01-02 қыркүйекте 5-10 градус жылы, 31 тамызда-01 қыркүйекте күндіз 13-18 градус жылы, 02 қыркүйекте 10-15 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 31 тамызда жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1-20 мм). 01-02 қыркүйекте (жаңбыр, қар 1-5 мм). Ауа температурасы түнде 31 тамызда-02 қыркүйекте 0-5 градус жылы, 31 тамызда-01 қыркүйекте күндіз 12-17 градус жылы, 02 қыркүйекте 10-15 градус жылы.